

Cuvânt introductiv

Oamenii de azi uită cât datorează omenirea evului mediu. În multe privințe, evul mediu a uimit lumea prin culmi ale creației, care trebuie cunoscute. Pe de altă parte, a fost o societate pulsândă, cu viață intens trăită, a fost un prezent pentru acei oameni, devenit trecut, așa cum și prezentul nostru devine clipă de clipă trecut.

Oamenilor medievali le datorăm marile monumente de arhitectură, sculptură, pictură, bisericile romanice, gotice și bizantine, renașterea carolingiană, umanismul “avant la lettre”; ei au transmis cunoștințele științifice și marile creații literare, filozofice ale antichității; ei au creat “Tristan și Isolda”, “Cidul”, “Cântecul lui Roland”, au inventat “codex”-ul în locul “volumen”-ului, notele gamei muzicale actuale. Ei au avut uneori o frapantă libertate de expresie, au creat manuscrise ca monumente de artă, teatrul, cu misterele și farsele sale.

Societatea feudală nu a fost anarhică, ci ierarhizată și bazată pe un echilibru între localisme și centralizare. În evul mediu nu sunt legi, ci cutume și apoi privilegii, cu reguli precise. Ordinea este cea bazată pe tradiție, iar legăturile de la om la om duc încet la agregare, la comunități confesionale, provinciale și naționale.

În spațiul central-european evul mediu are anumite particularități.

Aici feudalismul de tip occidental coexistă cu cel de tip bizantino-slav, în timp ce biserica Romei se află în competiție cu biserica Răsăritului. Apărarea valorilor creștine în cadrul cruciadei târzii se asociază cu obiectivele majore de apărare a statalității. Avansarea societății pe scara progresului în acest spațiu este mai lentă, datorită confruntărilor permanente.

Transilvania medievală este tabloul perfect al acestor particularități, colorat de intensitatea interferențelor etnice datorate conviețuirii românilor, ungurilor și germanilor în cuprinsul acestui areal.

Cercetarea istorică a țării intracarpătice a produs în ultimele secole o bibliografie impresionantă, beneficiind de contribuția celor trei istoriografii naționale. Acest avantaj a însemnat în același timp și o scădere, întrucât abordarea istoriei Transilvaniei s-a făcut adesea din perspective partizane și paralele care au denaturat obiectivitatea cercetării. Acumulările evidente ale acestei istoriografii și evoluțiile politice din ultimul deceniu permit cercetarea istoriei din perspectiva unei metodologii pur științifice, debarasată de intruziunea politicului.

Apariția revistei *Mediævalia Transilvanica* vine să răspundă unei necesități de mult timp resimțite în peisajul revuistic de specialitate, propunându-și

trei obiective esențiale, care se identifică și ca principii de bază ale funcționării ei. Acestea sunt: promovarea obiectivelor și temelor de cercetare a istoriei medievale a Transilvaniei mai puțin abordate și cunoscute, pentru a acoperi golul informațional și interpretativ existent; demitizarea istoriei Transilvaniei medievale prin cercetarea obiectivă, dincolo de opțiunea politică și apartenența etnică a istoricilor; promovarea colaborării între istoricii români, maghiari și germani în domeniul cercetării istorice, pentru a se depăși etapa identificării istoriei Transilvaniei cu istoria propriei etnii.

Prin Transilvania înțelegem atât spațiul propriu-zis al acestei regiuni istorice, cât și zonele din jur, cu care ea s-a aflat într-o legătură organică și în permanente relații de interdependență. Delimitarea temporală depășește cadrul clasic al evului mediu, datorită specificităților Transilvaniei, de la un început plasabil în secolele VI-VII în general, dar în secolele IX-X în particular, până în secolul al XVII-lea. Ne propunem ca epoca voievodatului și a principatului autonom al Transilvaniei să fie cele care delimitează în special cadrul temporal al revistei.

Studiile și articolele publicate în această revistă cu apariție semestrială vor fi grupate pe diverse secțiuni în funcție de temele abordate: etnie și confesiune (esențială datorită interferențelor specifice Transilvaniei), elite (în special cele nobiliare, mai puțin studiate până acum), stat (istorie politică și instituții), societate (viață cotidiană, alteritate, mentalități etc.), economie, *fontes* (izvoare inedite, documentare și narrative), opinii etc. O atenție specială va fi acordată recenziilor menite să semnaleze și să critice aparițiile editoriale în domeniu. Se oferă în paginile acestei publicații spațiu de discuție al problemelor divergente în istoriografiile paralele ale Transilvaniei, în speranța depășirii clișeele înrădăcinate în scrisul istoric. Desigur că diferențe de opinii vor exista întotdeauna, fiind specifice progresului cercetării istorice.

Comitetul de redacție al publicației, constituit din istorici români și maghiari din România și Ungaria, dorește ca *Mediævalia Transilvanica* să reunească în paginile ei pe toți istoricii preocupați de istoria Transilvaniei medievale, adresându-le totodată invitația de colaborare.

COMITETUL DE REDACȚIE